

Butlletí Excursionista de Catalunya

Dues Excursions d'Hivern

CARLIT, 2921 m.

(3 FEBRER 1923)

ANY de neus escadusseres fou aquest en la nostra terra. En aquestes diades, una nombrosa caravana del nostre CENTRE anà a cercar-les a Luchon, mentre nosaltres, formant un grup més modest, anàrem a les Bulloses. El primer tren procedent de Perpinyà ens deixà a Mont Lluís. Ja a la sortida de la població, en la serradora, ens posem els skis perquè en la carretera la neu abunda.

El riu Tet, mig glaçat, corre per entre frondoses boscúries de pins, mentre al fons, a l'altre costat de la Cerdanya, la feixuga massa del Puigmal ens mostra els seus vessants nevats.

Ja portem fets alguns quilòmetres, i la nostra marxa es va ralentint degut al cansament que produeix el caminar per carretera, que, malgrat els paisatges interessants, acaba sempre per fer-se monòtona. En un pla, allí a la vora del riu, ens disposem a dinar.

Aviat arribem als revolts coneguts per l'Acordiò. Aquest lloc ens assenjala que ens anem apropant al terme de la nostra jornada. Efectivament, al cap d'uns pocs quilòmetres, la vall s'eixampla i apareixen les muntanyes en forma de circ, mentre allí a la vora

uns edificis s'aixequen prop d'un llarg barratge. Som ja a les Bulloses.

Contràriament al que semblava més lògic, aquí la neu és molt escassa; ha estat escombrada pels vents, que l'han llençat dintre els boscos i valls més arracerades, tot deixant al descobert l'ampla superfície de gel que amaga l'estany de les Bulloses.

En les comes on s'ha conservat la neu, acabem de passar la tarda fent skis, i, més tard, quan el fred ens en treu, ens refugiem a la vora del foc per esperar l'hora de sopar. Ja ben tard, encara arriben altres companys sortits el mateix dia de Barcelona; però, com que nosaltres ja ocupem de sobres tots els llits, s'han d'aconterantar amb jeure damunt les taules de la cuina i per les cadires. A l'endemà matí, quan baixem a esmorzar, els que havien passat la nit «entaulats» aprofiten nostra sortida per ocupar el lloc que deixem vacant.

Són les cinc, encara fa ben negra nit, quan amb en Navarro i en Puntas deixem les Bulloses i, pel barratge mateix, passem a l'altre costat. La neu escassa i gelada ens impedeix fer ús dels skis. Ens els carreguem a coll i amb la migrada claror d'una espelma ens anem guiant entre els matolls i les pedres, fins que al cap d'una hora, quan ja clareja, passem l'estany de la Comassa, totalment glaçat. Mitja hora després arribem a l'estany Llat, en el qual la barraca del pescaire surt amb prou feines de la neu.

Davant nostre s'enlaira el Carlit, i mentre discutim la via d'ascensió, la taca del sol que tot just tocava els cims es va estenent i baixant cap als fondals. Per fi decidim pujar al pic pel contrafort de Llevant, així és que, després de travessar l'estany, comencem a atacar els faldars inferiors d'aquell. Com que el fred es deixa sentir, esperem arribar allí on toca el sol per poder menjar en una millor temperatura, i, més tard, un cop endreçats i tancats els nostres sacs de muntanya, ens dirigim als vessants de Migjorn del contrafort per tal de trobar la neu i alleugerir les nostres espatlles del pes dels skis. La distribució de la corda dona aquí lloc a grans discussions, puix tothom s'excusa de portar-la per no afegir pes. En aquesta qüestió érem pocs i mal avinguts. Finalment, després de molt rondinar, un company es deixa convèncer i se la lliga a la motxilla.

Són les nou quan arribem a un enlairat collet del contrafort. Ens anem acostant al cim, i ara es tracta d'escalar la cresta que ens hi ha de portar. Aquesta no és pas que sigui difícil: però carregats amb els skis ja no resulta tan fàcil i, sobretot, perquè el

temps s'allarga considerablement, puix, com que solament tenim una mà lliure ens hem de passar els skis i ajudar-nos mútuament.

Encara que a poc a poc, anem guanyant alçada, i, abans d'emprendre la pujada final, fem un curt descans. Deixem les motxilles recolzades en unes roques, i al cap d'una estona la d'en Puntas, que ja devia estar cansada de tant pujar, s'inclina, cau i, saltant alegre de pedra en pedra, va agafant més velocitat fins que entra en la neu i emprèn decidida una llarga i difícil skiada; però cal veure-la quan arriba a la coma! Com que tots tres teníem els ulls fixos en ella, li entren ganes de presumir davant nostre, i amb gran decisió i elegància va resseguint el fons de la torrentera, sense fer ni un sol tomb i amb una seguretat que era la nostra enveja. Ja és molt avall quan satisfeta de la seva escapada va disminuint la marxa fins que es queda aturada al mig d'un planell; amb pocs minuts havia baixat uns sis cents metres de desnivell i s'havia convertit en un petit punt negre sobre la neu. Però, oh sarcasme! aquella corda que tant havia costat de pujar al nostre company, es desprèn del sac en els primers tombs i queda molt ben col·locada en una roca a prop nostre. El que l'havia portada fins allí era l'únic que no podia fer-ne ús perquè are es veia obligat a tornar pel mateix lloc a recollir la seva motxilla, mentre amb en Navarro baixàriem pel costat de Lanós.

No estiguérem pas més d'un quart per arribar al cim. Allí dalt hom estava magníficament bé, sense fred, sense vent i amb un bé de Déu de panorama que encantava; muntanyes i més muntanyes, especialment cap a Ponent, que a les serralades d'Andorra succeïen les del Pallars. Als nostres peus hi havia el pla que assenyalava l'estany de Lanós pel qual havíem de fer la davallada. Però com que allí s'estava tan bé i ens semblava que teníem temps sobrer, no portàvem cap pressa per deixar el cim. A tres quarts d'una, o sigui, prop de dues hores de la nostra arribada, ens despedim d'en Puntas que, amb cara de prunes agres, se'n torna a recollir la motxilla, i cap a les Bulloses. Però, oh amic! poc pensàvem que les prunes agres havien d'ésser més tard per a nosaltres!

Passem a l'altre cim del Carlit i empenem la davallada per una canal que mira al N., molt dreta i que no cal dir si estava ben glaçada, i tampoc caldrà dir que els skis constituïen un magnífic destorb per baixar-la. Decidim fer-ne un paquet amb els bastons i baixar-lo tot el que sigui possible amb la corda; quan són al capdavall, hom baixa amb totes les feines del món a aguantar-los, i passa després l'altre a reunir-se amb el primer, i així, amb tota

calma, anem fent la canal, perfectament refrigerats, perquè donada la situació en què ens trobem el sol no ens toca per a res.

Al cap de dues hores, arribem al peu de la canal, i el primer que fem es posar-nos els skis perquè hi ha una bona gruixa de neu, i correm cap al sol a escalfar-nos. Una estona després comencem una bonica skiada pel torrent de les Encantades, de bons pendents. Tenim al davant els cims de Pedrós, que s'aixequen a l'altre costat de l'estany de Lanós. Abans d'una hora som a l'estany a 2154 m. d'altitud. Aquest es presenta com un grandíols pla de neu, envoltat de muntanyes de les quals sobresurt el Carlit, tallat en fondes i dretes canals.

Uns minuts després, ens dirigim cap a Porté; cap de nosaltres dos hi havia estat mai, però a la dreta de la vall es veu corre molt enlairat un ben marcat camí que sense dubte hi deu conduir, i per ell seguim. Al cap d'una estona ens hem de treure els skis perquè la neu el cobreix i és una dreta pala glaçada tallada per cingleres; és menester obrir passos i veiem com el temps va passant, i la claror minva, perquè el sol és ja post. Per això comencem a veure problemàtica la nostra arribada a Porté aquella nit.

En les torrenteres és on es complica més la nostra situació, ja que el vent ha format unes cornises de neu que cal trencar i que són un pas difícil. Mentrestant la nit va tancant, i encara estem molt lluny del poble; aquella cèlebre anada a La Renclusa de tot just feia un mes, que es va convertir en nocturna porta totes les traces de repetir-se.

En un sortint del camí, ens sembla veure al damunt la silueta d'una cabana; ens hi acostem i veiem que efectivament no ens enganyavem, però en quin estat! La major part de la teulada havia desaparegut i a dintre era plena de teulons perfectament apilotats. Amb prou feines hi havia espai per a nosaltres. Un consell de dos aviat arriba a un acord, i, si és de nit i a l'hivern i a muntanya, encara més de pressa; per això decidirem de passar allí la nit abans d'exposar-nos a passar-la a la *belle étoile*, encara que això de l'*étoile* era un dir, ja que s'havia ennuvolat i no se'n veia ni una per remei.

Ja hi som; però com enquibir-nos allí? Sota uns teulons descobrim un espai lliure molt reduït, tan reduït que solament hi cabem estirats; però com que és l'únic lloc una mica arracerat el destinem a dormitori; al costat, com que hi podem estar drets, serà el menjador després d'haver tret la neu. És menester fer foc, perquè el fred és ja més que molest; i, com que no comptàvem passar una

PANORAMA DEL CARLIT

Cls. Ll. Estasen

PANORAMA DEL CARLIT

CARLIT : PICS DE PEDRÓS

Cls. Ll. Estacion

CARLIT : VESSANTS DE L'ESTANY DE LANÓS

PUIG PERIC DES DE LA BULLOSA

Cls. L. Estasen

CARLIT DES DELS VESSANTS DE PUIG PERIC

PANORAMA DEL PUIG PERIC

Ols J. Estel·len

PUIGMAL DES DEL ROC DE CALM

nit semblant, el nostre abrigall era molt escàs; però això representa un altre problema, perquè allí tot és fusta, i ho solucionem posant unes pedres planes, sobre les quals encenem un foc molt migra, el just per a escalfar-nos una mica i ajudar a empassar-nos les sobres de menjar que quedaven als nostres sacs, que per la quantitat podíem estar segurs que no se'ns indigestarien.

Apaguem el foc i bona nit! Estivats en el nostre dormitori, el primer que férem fou dormir, perquè estavem cansats i teníem son. Devien haver passat un parell d'hores, que somio que es cala foc. Amb l'engúnia em desperto, obro els ulls i veig que efectivament teníem el foc a un pam nostre. La mica de caliu que havia quedat entre les pedres havia pres en les fustes que servien de terra, i aquestes cremaven per sota. Desperto a en Navarro per córrer a buscar neu, i al cap d'una estona aconseguim apagar el foc i altre cop a jeure. La resta de la nit la passem entre canviar de posició, escalfar-nos i dormir alguna estona.

A dos quarts de sis deixem el nostre improvisat refugi i, baixant pel dret a la claror d'un fanal, sortejant obstacles i despenjant-nos per les roques, anem a buscar el riu, i des d'allí, aprofitant la neu, baixem skiant fins arribar a Porté al peu de la carretera, amb un petit retràs de tretze hores sobre l'itinerari previst. En aquest retràs hi havia els últims trenta minuts precisos per fastiguejar-nos, puix el carruatge que fa el correu feia justament mitja hora que havia sortit. No hi ha manera de trobar un altre vehicle que ens porti a Puigcerdà, però esperem tal vegada trobar-lo a Porta, el poble següent. Però tampoc és possible d'aconseguir-lo. Resignació i vinga fer carretera i empapar-nos de paisatge. Però el temps no ens sobra i, apretant el pas i inventant posicions per dur els skis, arribem a Puigcerdà després d'haver fet 16 quilòmetres de carretera. Així resta acabada una excursió ben pròdiga en incidents.

PUIG PERIC, 2810 M.

(1 GENER 1927)

Heus ací una excursió que va anar, com vulgarment es diu, «com una seda». Tot es realitzà punt per punt tal com havíem previst, sense el més petit destorb ni el més lleuger incident. Canvi d'any entre els llençols de Bourg Madame; a l'endemà el tren surt puntualment, i també amb tota puntualitat ens deixa a Odelló. Ar-

ribem a l'hermita de Font Romeu amb les primeres clarors, no sense haver trobat abans pel camí els darrers assistents al *reveillon* de l'hotel que perllonguen llur diversió amb l'escanyolit so d'unes trompetetes.

Sòn poc més de les set del matí quan deixem l'ermita i amb els skis comencem a obrir un solc en la neu entre la ufana pinosa de Font Romeu; després del bosc vénen els aglevats que es van enfilant fins a culminar en el Roc de la Calm que queda sempre a la nostra dreta. A mida que penetrem en els vessants de Migjorn, la neu es va reduint; per això preferim treure'ns els skis per tal de guanyar temps fins que arribem a un collet. Dominem l'extensa regió de les Bulloses tancada en hemicicle per alteroses muntanyes de les quals sobresurten el Carlit, la pica Roja i el puig Peric; tots ells passen dels 2800 m. Cap a Llevant, el sol mig amagat per les boires es va enlairant per dessobre del nus muntanyòs del Puigmal.

Comencem a baixar amb skis, no tan bé com voldríem, perquè encara es troben moltes pedres sota la neu, i, inclinant-nos a la dreta, sortim al bonic estany de Pradella envoltat de negres pins i tot ell glaçat. Des d'aquí, en menys de mitja hora, som a les Bulloses.

En la casa habitada pels guardians deixem tot el que ens sobra, perquè hem de tornar a la nit, i, passades les onze, ens posem en camí cap al Peric. Entrem a la Bullosa i passem decididament pel mig, puix el guardià ens ha assegurat que hi havia prou gruix de glaç per travessar-la sense perill; no obstant, nosaltres per disminuir aquest ens hem posat els skis. En alguns indrets el gel és completament transparent, i fa basarda veure la negror de les aigües que hi ha dessota, i de tant en tant sentim com el glaç cruxeix amb un soroll sec i mirem desconfiats les moltes esquerdes que el ratllen, produïdes en baixar el nivell de l'aigua i quedar la crosta de gel en fals.

Al capdamunt de l'estany, a la dreta, surt el puig Peric. Està net de neu el llom del contrafort SE.; i en vista d'això decidim fer l'ascensió per aquest lloc, en comptes de fer-la per la via normal, o sigui, per la coma que s'origina entre els dos cims.

Es travessant la Bullosa pel mig, com es veu la seva llargada, puig estem molta estona per travessar-la i arribar a l'extrem de l'estany que es forma a la dreta; d'allí ens anem inclinant lleugerament en la mateixa direcció, pujant amb bona neu per ondulat terreny, que constitueixen uns magnífics camps de ski, entre pins prou clars perquè no siguin un destorb. Passem dos estanys i en el darrer ens quedem a dinar.

Insensiblement amb en Vila ens hem separat dels altres dos companys n'Oliveras i en Gonzàlez i Llubera, i, després de menjar ràpidament, empenem tots sols l'ascensió, puix no podem pas esperar-los, perquè és massa tard. En el peu del contrafort deixem skis i motxilles, i, passant pels llocs en que la roca és més neta de neu, anem guanyant alçària i descobrint al mateix temps nous horitzons. Aviat l'ampla extensió de les Bulloses i Camporrells queden als nostres peus, amagats en la neu els seus nombrosos estanys, i vers Migjorn apareixen les per nosaltres prou conegudes siluetes del Puig Llansada i Padró de Quatre Batlles. Seguim pujant, escalant la roca en alguns indrets, fins que guanyem el cim.

Es un quart de quatre, hora massa tardana, sobretot en hivern, per arribar a una muntanya; però, en canvi, és en les hores que precedeixen la posta de sol, quan els paisatges, especialment si són de neu, adquireixen un major relleu amb les ombres allargades i banyats tots ells en una atmosfera de delicades tonalitats.

El panorama és ben bé de primer ordre, un dels més interessants del Pireneu Oriental, i fóra feina llarga anomenar detalladament les muntanyes que des d'aquí es divisen. Cims catalans, andorranos i francesos, batejats per una mateixa llengua, sorgeixen arreu separant-se amb prou feines per donar pas a les valls, i vers Ponent surten un davasall de serralades, tan apretades les unes amb les altres, que més semblen les onades de la mar que no pas terra ferma.

El sol va ràpidament cap a la posta i no trigarà pas gaire en desaparèixer darrera les muntanyes. Empenem la davallada tan de pressa com podem per no arribar massa tard a les Bulloses. Els nostres companys ja no responen als crits que els hi enviem, solament se sent el soroll de les nostres petjades, i, quan ens parem, el silenci és absolut.

Som ja al peu de la carena; les corretges de les fixacions les trobem glaçades i ens costa les nostres feines el posar-nos els skis. Carreguem els sacs a les nostres espatlles, i donem començ a una llarga skiada, per excellent terreny d'ondulats pendants, clapejats de pins negres. Més avall ens reunim a unes pistes acabades d'obrir; són les que han deixat els nostres companys i no hem de fer més que seguir-les per guanyar velocitat i, sobretot, per no perdre'ns en el bosc, una mica exposat en aquestes hores. Arribem a llocs coneguts pels quals havíem passat al matí, i aviat som a la Bullosa, just al capvespre quan la claror escasseja, encara que sortosament aquí no ens precisa per ésser una superfície uniforme.

Anem a pas de cursa i hem fet ja la pràctica de marxar en skis damunt del glaç, puix aquest es troba al descobert en molts indrets. Ens anem apropant al barratge, la ratlla del qual es distingeix entre la fosca, fent-se cada vegada més precisa. És ja negra nit quan obrim la porta de la casa i després d'espolsar-nos la neu anem a cercar la dolça escalfor de la llar.

A l'endemà a dos quarts de vuit sortim de les Bulloses i ens dirigim cap a l'estany de Pradella. Quan hi arribem una guineu travessa pel mig amb la seva cua estarrufada, deixant marcades les petjades en la neu. D'aquí empenem la pujada pel dret, i en menys d'una hora som dalt el Roc de la Calm, 2215 m.

Degut a la seva situació prominent en mig de l'alta Cerdanya, constitueix un mirador esplèndid no solament per aquesta comarca sinó també pel Capcir; té, demés, a banda i banda, les més enlairades serralades del Pireneu oriental, el Puigmal i el Carlit.

Segueix després una magnífica davallada en skis per entre els boscos de Font Romeu, fins que arribem al santuari; i, aprofitant encara les clapes de neu, podem baixar fins ben a prop de l'estació d'Odelló, punt final de l'excursió a peu.

LLUÍS ESTASEN

Memòria

*llegida pel senyor Secretari del CENTRE EXCURSIONISTA
DE CATALUNYA, en la sessió inaugural del curs de 1927-1928*

Pocs dels meus antecessors s'han trobat amb tant difícil tasca per a ressenyar les activitats de la nostra entitat, com m'ha ocorregut a mi en resumir les del curs de 1926-1927. En el transcurs d'aquest, ha tingut lloc, ultra la seva vida ordinària, la celebració del Cinquantenari del CENTRE, el qual mereix un capítol a part, no solament per representar cinquanta anys de vida corporativa amb el lema «Sempre Avant» que mai ha deixat de posar en pràctica, sinó pels actes esplendorosos que s'han celebrat.

CINQUANTENARI.—En el mes de novembre de l'any passat començaren els actes del Cinquantenari, que consistiren en sessions

commemoratives, conferències extraordinàries, excursions col·lectives, homenatges, etc., per tal d'assenyalar en totes les formes en què actua el CENTRE, la seva joia per la celebració de les noces d'or de l'entitat capdavantera de l'excursionisme català.

No cal detallar-vos tots els actes, però com coses excepcionals em permeto recordar-vos la sessió commemorativa i d'homenatge al senyor Marçal Ambrós, un dels cinc fundadors de l'ASSOCIACIÓ CATALANISTA D'EXCURSIONS CIENTÍFIQUES i que mai no ha deixat de pertànyer al CENTRE; el dinar de germanor i l'excursió a Montserrat. Tres actes aquests en què una vegada més s'ha demostrat l'entusiasme i la companyonia que hi ha entre els socis del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA.

Festes com aquestes donen a l'entitat que les organitza una força moral extraordinària per a demostrar al foraster la seva vitalitat, i als seus components una ocasió per a relacionar-se entre si. No hi ha dubte que com més coneixença hom té dintre de l'entitat, aquesta li és més atractiva i, insensiblement, hi té més interès. Ço que hem fet per a celebrar el nostre Cinquantenari, per què no fer-ho una o dues vegades cada curs, per bé que en forma més modesta? Crec que no hi perdríem res i en canvi hi guanyaríem molt.

No puc menys de recordar-vos un fet extraordinari ocorregut amb ocasió del Cinquantenari; em refereixo al donatiu del Xalet de Les Airasses, completament equipat, fet al CENTRE per un dels seus benemèrits socis, amb tanta generositat i modèstia, que ni tan solament ens ha permès el goig d'homenatjar-lo com caldria al seu gest, car el donatiu ha estat fet amb la condició de no fer públic el seu nom. De tot cor felicitem al digne patrici pel seu donatiu i tots havem d'enorgullir-nos de tenir-lo per company. Que la seva gesta quedi gravada en el cor de tots i sigui imitada amb les forces de cadascú per a l'engrandiment de la nostra entitat.

Organitzat per la Junta Directiva, es donà un cicle de conferències sobre viatgers i exploradors catalans: El 26 de gener Mossèn Salvador Galmés tractà de *Ramon Llull, viatger*; el 31 del mateix mes, el P. Dom Gregori M.ª Suñol O. S. B., parlà de *Fra. Bernat Boyl, company de Colom*; el 9 de febrer el senyor Elies Serra i Rafols, féu una relació de *Els viatges medievals dels Catalans, a l'Atlàntic*, i el 23 de febrer el senyor Gonçal de Reparaz (fill) es referí als *Cartògrafs Catalans i llur influència en l'era dels grans descobriments geogràfics*. La conferència de clausura d'aquest cicle, fou donada el 28 de maig per l'historiador peruà senyor Lluís Ulloa

sota el tema *Resum de les meves investigacions sobre la nacionalitat de Colom*. Va ésser completada amb un parlament del President del CENTRE senyor Francesc Maspons sobre el mateix assumpte, i la lectura, per part del senyor Francesc Carreras i Candi, d'una carta de l'any 1473, del Consolat de Mar, referent a Colom. Aquesta conferència va ésser radiada per Radio Barcelona, fent-se ús per primera vegada en el CENTRE d'aquest meravellós medi de divulgació. En totes aquestes conferències, tant per la importància dels temes com per la competència amb què foren tractats, els conferencians mereixeren l'aplaudiment entusiasta i sincer de la nombrosa concurrència que assistí a cada una d'elles.

El dia de Sant Jordi fou inaugurada l'Exposició del Cinquantenari, la qual consistí en una demostració de les diverses activitats desplegades pel CENTRE des de la seva fundació. Hi prengueren part totes les Seccions que l'integren, i l'èxit assolit fou complet com ho demostrà la gran concurrència que acudí a visitar-la mentre restà oberta.

Durant el curs, amb motiu del Cinquantenari, el CENTRE ha tingut la satisfacció de veure's homenatjat per altres entitats germanes, de la ciutat i foranes, que han volgut fer una demostració de la més gran simpatia vers el degà dels centres excursionistes de Catalunya. A totes elles el nostre més cordial agraïment.

També s'ha vist honorat amb algunes distincions, tals com Medalla de plata atorgada per l'Associació de Pessebristes de Barcelona, Diploma d'Honor de la Societat d'Atracció de Forasters, i el títol de detentor de la Copa Stadium, creada per la Confederació Esportiva de Catalunya, a la memòria del senyor Josep Mª Casades.

QUOTES.—En començar el curs, la Junta Directiva es dirigí a tots els socis que encara pagaven quotes inferiors a tres pessetes mensuals, per tal que, fent un esforç es prestessin a pagar aquest tipus de quota. Ens cap la satisfacció de fer constar que el vuitanta per cent dels esmentats socis, fent-se càrrec que les despeses en general han augmentat considerablement, han accedit al que se'ls demanava, la qual cosa significa un augment anyal d'unes set mil pessetes, que ens ha permès l'execució de les diferents obres i reformes fetes a l'estatge social, tals com el canvi de la claraboia, la renovació de la instal·lació elèctrica, el pintat del pati de les columnes i altres departaments, etc. i, més endavant, podrà continuar-se el millorament del nostre estatge i tot quan sigui necessari fins on arribin els nostres cabals.

No tenim d'oblidar que el CENTRE és l'entitat excursionista més important de la Península i coneguda per totes les entitats germanes de l'estranger, i, per consegüent, no solament és convenient tenir el nostre estatge social en disposició de rebre les visites cada dia més nombroses de comissions i delegats d'altres entitats d'arreu del món, sinó que ho exigeix la importància que té el primer CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA.

LA FESTA DE SANT JORDI I DE LA MEDALLA.—El dia 23 d'abril, diada del nostre Patró Sant Jordi, el CENTRE ho celebrà enguany amb més solemnitat, si cap, que els altres anys, amb motiu de celebrar-se també les festes del nostre Cinquantenari.

Després de diferents parlaments, es procedí a l'adjudicació de la Medalla d'Or que, per institució del bon patrici senyor Rafel Patxot i Jubert s'adjudica anyalment i que enguany ha estat atorgada al promotor del Xalet de La Molina senyor Ignasi Folch i Girona. En fer-se l'entrega de la medalla al senyor Folch, fou ovacionat pels concurrents que omplenaven el saló, els quals demostraren palesament la seva satisfacció per l'acord de l'adjudicació al senyor Folch.

LES DRASSANES DE BARCELONA.—Aquestes construccions que són una de les obres predilectes dels Reis del Casal de Barcelona i les úniques medievals que existeixen avui a Europa, en córrer el perill de desaparèixer, degut a la projectada reforma del barri on estan emplaçades, féu que el CENTRE, complint amb el deure de vetllar per a evitar l'enderrocament, profanació i desaparició d'aquells edificis, que pels seus records històrics o les seves qualitats arqueològiques interessen al patrimoni que ens llegaren els nostres avant passats, fes tot el possible per a evitar semblant sacrilegi artístic. A tal objecte organitzà una conferència que fou donada per l'arquitecte senyor Lluís Girona i Cuyàs, i, el 2 d'abril, s'inaugurà una exposició monogràfica per tal de donar a conèixer tot el més interessant de les Drassanes, així com algunes fotografies de ciutats de l'estranger on es pot veure el respecte que arreu s'ha tingut a les construccions antigues, malgrat les dificultats amb què han tocat en fer les aliniacions dels carrers per tal de conservar un arc, unes columnes, un troç de muralla, etc.

L'exposició va ésser visitada per infinitat de persones, especialment pels aimants del respecte a tot el que sigui un record de la passada grandesa de Catalunya. El senyor Duc d'Alba, en ocasió

de trobar-se accidentalment a Barcelona, també visità l'exposició i tingué paraules encoratjadores per a l'actuació del CENTRE i en-
sems oferí el seu ajut per tal que la part antiga de les Drassanes
sigui respectada com es mereix. No dubtem que els nostres esfor-
ços no seran estèrils i esperem que l'actuació del CENTRE una ve-
gada més haurà aconseguit que es respecti el que és un reflexe del
que fou la nostra Catalunya

CONFERÈNCIES.—Les que s'han donat durant el curs han estat
molt nombroses, prenent-hi part els senyors Francesc Maspons,
Pelegrí Casades, Francesc Blasi, Francesc Blanch, Lluís Creus,
Joan Roig, J. Corominas, Pere Bosch, Valeri Serra, Francesc Bal-
delló, Francesc Badia, Comte de Carlet, J. Garcia, Apeles Mestres,
Josep M.ª Guilera, Manuel Genovart, Agustí Duran, Aureli Cap-
many i Joan Queralt.

També es celebrà una sessió musical en commemoració del
centenari de la mort del gran sinfonista Beethoven, a càrrec de les
senyoretes J. Torner, M. Cassadó i C. Monturiol.

A tots els donem les més expressives gràcies pel seu esforç
i els preguem que no deixin de continuar en una tasca que ensems
que els posa en tan bon lloc dintre del CENTRE, serveix per a què
els que assisteixen a les conferències frueixin de l'encís de la seva
paraula i de la visió de les projeccions que generalment acompa-
nyen els seus parlaments.

ARXIU FOTOGRÀFIC.—Aquest Arxiu que junt amb la Biblioteca
són i han d'ésser els dos elements d'informació i estudi del CENTRE,
gràcies a l'abnegació d'uns pocs companys de la Secció de Foto-
grafia, els noms dels quals no m'atreveixo a pronunciar per por
d'ofendre la seva modèstia, cada dia pren més importància, ha-
vent-se catalogat ja fins avui un total de 3462 fotografies.

Preguem a tots els socis que, quan tinguin un moment, vulguin
visitar l'Arxiu i podran fer-se càrrec del que representarà per al
CENTRE el dia que hi haurà 100.000 negatius catalogats i deguda-
ment classificats, entre els pertanyents al CENTRE i els deixats pels
socis. Vos recomanem que tingueu les vostres fotografies ben ca-
talogades per tal que el dia que siguin necessàries al CENTRE les
poguen oferir amb una completa informació. Vos ho demanem pel
nostre CENTRE.

Tenim de recordar amb reconeixença els noms del senyor Jo-
sep M.ª Armengol i Bas, que cedí una important col·lecció de cli-

xés negatius i positius; de la senyora Carme Galvany que també va fer donació de tots els clixes del seu difunt marit senyor Juli Vintró; i dels hereus del senyor Joaquim Morelló que també cediren una nombrosa col·lecció de l'esmentat senyor.

SECCIÓ DE FOTOGRAFIA.—En el curs que ressenyem, aquesta Secció ha continuat la seva tradicional activitat, tant pel que es refereix a les excursions com per l'organització d'exposicions i catalogació de l'Arxiu Fotogràfic.

Durant el curs ha efectuat 36 excursions que representen un notable recull de fotografies, tant pel que es refereix a la part artística com a la documental. El dia que l'Arxiu estigui completament catalogat i classificat, haurà arribat el moment de fer ús de l'oferiment de diversos socis d'aquesta Secció d'autoritzar al CENTRE per a obtenir tots els positius que l'interessin de les seves respectives col·leccions, la qual cosa fa preveure que l'Arxiu del CENTRE serà un dels millors d'Europa, per no dir el millor.

Com ja he dit, s'han celebrat varies exposicions, sobresortint per la seva importància la del III Concurs «Premi Catalunya», l'organitzada amb la col·laboració de les demés Seccions amb motiu del Cinquantenari i la de les serres de Prades, Montsant, Ciurana i La Mussara amb ocasió de la inauguració del Xalet de Les Airasses.

El III Concurs «Premi Catalunya» ha estat enguany el més concorregut i s'ha distingit també per la qualitat de les fotografies exposades. Els premis han estat concedits com segueix: Medalla d'Or al senyor Marçal Gausachs, Medalla d'Argent al senyor Joan Xicart i el premi a la millor fotografia al senyor Joan Peix.

Havem de felicitar als companys que pertanyen a la Secció de Fotografia perquè ensems que s'esplaien en fer excursions, treballen pel CENTRE fent un recull especialment documental per tal d'enriquir el nostre Arxiu.

Els llocs visitats per aquesta Secció han estat Les Guilleries, Sant Cugat, La Mussara, Samalús, Vilafranca, Montserrat, Sant Sadurní de Noya i Ordal, Vallromanes, Foix, El Farell i Sant Sebastià de Montmajor, Bosc de can Feu, Valldoreig, Papiol, La Conreria, La Molina, La Roca, Sellechs, Vilassar, Tamarit, Núria, Castellà i Sant Feliu del Recó, Arbós, Castellet, Caldes de Montbuy, Sant Feliu de Codines, Martorell, Cabrera, Molins de Rey, Morella i Penyíscola, La Garriga, Puig Graciós i Sots Feréstecs, Gualba, Riells i Breda, Figueró i Montmany, Queralta, Berga, Mallorca, Papiol, El Brull, Moncada i Andorra.

SECCIÓ DE GEOGRAFIA I GEOLOGIA.—Durant aquest curs, aquesta Secció ha organitzat un Curset d'Iniciació Geogràfica, per tal de divulgar aquestes ciències entre els elements del CENTRE i de les altres entitats que s'hi interessin, així com també entre totes aquelles persones que senten inclinació a preparar-se per tal de poguer efectuar llurs excursions amb els suficients coneixements per a que siguin profitoses des del punt de vista geogràfic-geològic.

El curset s'inaugurà el 14 de gener amb una conferència del professor senyor Pau Vila. La primera part del curset fou desenvolupada pel professor Dr. Jaume Marçet i la segona pel senyor Pau Vila, i fou tancat pel President del CENTRE senyor Francesc Maspons el qual es felicità per l'interès que havien despertat les lliçons.

En termenar els professors llurs respectius cursos, es realitzaren algunes excursions per tal d'explicar pràcticament els ensenaments donats. Felicitem a la Secció de Geografia i Geologia per l'èxit assolit.

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA.—La seva cooperació en l'exposició del Cinquantenari fou molt interessant i havem de recordar, entre altres, la col·lecció completíssima de fotografies de creus de terme i la d'imatges de la Mare de Déu dels períodes romànic i gòtic, així com el recull de fotografies de retaules gòtics de la nostra Seu.

Durant el curs s'han donat per aquesta Secció disset conferències en les quals s'han tractat, entre altres, assumptes tan interessants com el sensacional descobriment de la tomba de Tutankhamen; Impressions de Xicago amb motiu del XXVII Congrés Eucarístic; Els monuments de la Roma cristiana; Les civilitzacions Mediterrànies de l'Edat del Bronze; vàries sessions referents al folklore Nadalenc; Saragossa i Monestir de Piedra; Documents Romans d'Arles i Nîmes; Descripció de l'excursió del senyor Apelles Mestres a Argamasilla i altres llocs de la Manxa en 1879; Una excursió a la illa de Còrsega; La Dansa en l'etnografia; Les Santes Majestats de Catalunya, etc.

També ha organitzat vàries excursions i visites essent les més interessants la de Rubí per a visitar l'exposició Rosariana; la visita a les Drassanes de Barcelona; l'excursió a Santa Coloma de Gramenet per tal de visitar la típica Torre Pallaresa, etc.

SECCIÓ D'ESPORTS DE MUNTANYA.—Continuant la seva tasca de

fomentar l'excursionisme, aquesta Secció ha buscat nous camins i ensems els ha marcat, en la muntanya de Montserrat.

En els esports de neu, enguany s'ha demostrat una activitat extraordinària.

Cinc corredors varen participar a unes curses de selecció de campions a Madrid per a designar la representació d'Espanya als concursos internacionals de Chamonix on hi varen concórrer els nostres, que quedaren classificats en la carrera de mig fons en que prengueren part.

Cada any els concursos de La Molina tenen més importància, ja que augmenta l'afició als skis i per tant hi ha més concursants. Enguany s'han corregut onze curses i s'han adjudicat, com a premis, onze copes i cinquanta medalles. En les curses hi prengueren part els socis del CENTRE i d'altres entitats excursionistes i ens cap la satisfacció de fer constar que gairebé totes les copes i premis foren guanyats pels nostres consocis, tan en els concursos organitzats per nosaltres com per altres entitats.

Es celebrà l'èxit obtingut amb un banquet al Tibidabo en el qual s'aprofità l'avinentsa per a entregar al President de la Secció senyor Ignasi Folch, l'àlbum amb el recull de firmes en homenatge al seu esforç i constància en pro dels esports de neu i del Xalet de La Molina.

Aquesta Secció organitzà també la projecció de la magnífica pel·lícula *El Rastre en la Neu*, que segurament tots vosaltres vareu admirar en el Palau de la Música Catalana.

Ha donat varies conferències sobre excursions i viatges, i els professors francesos Mr. Jean Thomas i Mr. Jean Alazard parlaren sobre contrades molt interessants d'Àfrica. Aquestes conferències foren il·lustrades amb nombroses i interessants projeccions i foren donades a la Sala Mozart.

Felicitem a la Secció d'Esports de Muntanya pel seu intens treball durant el curs.

BIBLIOTECA.—Durant el curs, han ingressat 201 volums i fullets pels següents conceptes: Compra, 49; Canvi, 91; Donatiu, 161, i s'han relligat 71 volums.

La secció de revistes s'ha vist augmentada amb les publicades per nou entitats que ens envien regularment les seves: Barcelona: Agrupació Excursionista «Atlàntida»; Caldes de Montbuy: Butlletí del Centre Excursionista Caldense; Castelló de la Plana: Sociedad Castellonense de Cultura; Madrid: «Cumbres» Sociedad Deportiva

y Excursionista, «Investigación y Progreso»; Terrassa: Grup Excursionista «Egara», Butlletí del Grup Excursionista «La Llanterna», Grup Excursionista «Montserrat»; Xàtiva: «Jàtiva Turista».

També s'ha fet la subscripció a quatre revistes més: «La Paraula Cristiana», de Barcelona; «Scriptorium», de Ripoll; «Annuaire du Groupe Haute Montagne», de París i «Journal des Voyages», de París.

L'arxiu de mapes ha adquirit les poques fulles que, calmosament van apareixent del nostre territori.

Han utilitzat la Biblioteca 1888 lectors.

Malgrat l'augment que ensenyen les dades que acabo d'exposar, no havem de donar-nos per satisfets. El nombre de lectors és petit; els que ja hi van que preguin als seus amics que els acompanyin encara que alguns no siguin socis; si hi tenen afició ja se'n faran i els que no hi van, que no tinguin por d'aquell corredor tan estret, que després s'hi trobaran bé. Tan els que en una entitat hi treballen com els que en treuen profit no pensen mai en donar-se de baixa.

ESTUDI DE LA MASIA CATALANA.—Sota la direcció del CENTRE, aquest organisme patrocinat per la Fundació Concepció Rabell, Vidua de Romaguera, ha continuat avançant, i els seus treballs poden resumir-se com segueix:

Formació d'índex dels pobles i llocs de Catalunya.

Iniciació de l'arxiu documental (petits gràfics, postals, dibuixos, etc.).

Començament de l'arxiu fotogràfic que compta, en finir el curs, amb 2784 fotografies, entre les comprades, les fetes per encàrrec de l'Estudi i les de clixés facilitats graciosament pels col·laboradors a l'obra.

L'Estudi de la Masia Catalana, agraeix als cooperadors que en nombre de 23 han facilitat la tasca de l'arxiu fotogràfic i demana, des d'aquest lloc a tots els socis del CENTRE que es facin càrrec de l'obligació moral que tenen de contribuir a l'obra de cultura que sota la responsabilitat del CENTRE s'està portant a terme i que a la fi no és sinó per a l'enaltiment de la nostra Catalunya.

En acabar de llegir-vos aquesta Memòria, no puc menys d'adreçar-vos un prec. Els ingressos que avui tenim, com ja he dit abans, no permeten sinó fer una vida migrada i és indispensable molt bona voluntat per part de tothom per a portar a terme quel-

com que sobresurti. Si cada un dels socis fes un esforç i només obtingués d'entre els seus amics que un d'ells es fes soci del CENTRE, llavors sí que podríem fer grans coses. Vos demamo, doncs, a cada soci, un nou soci, i si ho aconseguim podrem fer que el CENTRE, per la seva importància, sigui el capdavanter dels centres excursionistes d'aquí i de l'estranger.

LLUÍS G. OLIVELLA

11 novembre, 1927.

Crònica

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

NOVEMBRE DE 1927

CONFERÈNCIES I SESSIONS.—El dia 11 tingué lloc la sessió inaugural del curs de 1927-1928 en la qual el Secretari senyor Lluís G. Olivella llegí la Memòria dels actes realitzats durant el curs anterior, que publiquem íntegra en el present número, i, per absència del senyor Francesc Maspons i Anglasell, féu el parlament presidencial el senyor Pelegrí Casades i Gramatxes.

El dia 17, el senyor Francesc Blasi i Vallespinosa donà una conferència sota el tema *Per Terres de Flandes*, la qual fou il·lustrada amb projeccions.

El dia 24, el Dr. Josep Garrut donà també una conferència il·lustrada amb projeccions sota el tema *Gràfics del Monestir de Santes Creus*.

Finalment, el dia 25, el senyor Josep M.ª Guilera i Albinyana donà una lectura íntima d'alguns fragments de la seva obra *Excursions pels Pireneus i els Alps*, pròxima a publicar-se. Fou il·lustrada amb projeccions.

SECCIÓ DE FOTOGRAFIA.—Aquesta Secció camençà les tasques del nou curs 1927-1928.

Tots els dijous feiners, a les deu de la vetlla, es reuneixen els inscrits a la Secció, per tal de comentar els clixés impressionats, projectar diapositives, i, sobretot, endegar l'excursió anunciada pel pròxim diumenge, per a prendre part a la qual és convenient inscriure's aleshores. Demés, la Junta d'aquesta Secció té alguns plans per a desenrotllar durant el curs que es comença, un dels quals és l'organització de sessions especials el primer i tercer di-

jous feiners de cada mes, en les quals es projectaran escollides diapositives d'autor determinat. Aquestes sessions s'anunciaran oportunament per tal que hi puguin assistir tots els socis del CENTRE.

Enguany, l'esmentada Secció, ha celebrat per quarta vegada el concurs de fotografies obtingudes durant el curs passat de 1926-1927, impressionades en les diferents excursions que s'anuncien i es realitzen cada mes.

Aquest concurs, creat per la Junta de la Secció per tal d'estimular als socis a concórrer a les excursions i enriquir l'arxiu gràfic del CENTRE, avui ja de reconeguda importància, ha estat poc concorregut. Nou han estat els concursants a optar el premi «Catalunya», compost d'una medalla d'or per a primer premi, que s'ha adjudicat al senyor Joan Xicart per la seva collecció de 50 fotografies presentades amb el lema «Majòrica»; el segon, el constitueix una medalla d'argent, l'ha obtingut el senyor Antoni Bergnes, amb la collecció de 12 fotografies conegudes sota el lema «Impressions», i el tercer, que consisteix en una obra artística a la millor fotografia, l'ha guanyat el senyor Marcell Gausachs, amb bell paisatge de Cabrera, que porta el número 83 de la collecció presentada amb el lema «Espigolant»:

El Jurat, format pels senyors Miquel Renom, fotògraf d'art, Miquel Aguiló, fotògraf, i Claudi Carbonell en representació del President de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya, ha fallat amb tota justícia com és de consuetud, i les fotografies en nombre de 136, foren exposades en el Saló d'Exposicions del CENTRE, entre les quals hi havia també les no premiades, presentades a concurs amb els lemes «Dolç record», «Curs passat», «Boscúria», «Bellesguard» i una collecció fora de concurs del senyor Rosend Flaquer.

Cal esmentar que el conjunt palesa una selecta tria de les impressions copsades amb l'objectiu, per la qual cosa cal elogiar l'encert; però, ço que és més interessant, és la perseverància en haver concorregut al nombre d'excursions exigides per les bases del concurs, desafiant moltes de vegades la pluja, i les ventades, i els freds, i molt sovint les males condicions de llum, que priven de proporcionar-se bones fotografies i fins de fer totes les que caldrien per la importància de l'indret visitat.

Tot i el bon intent dels concursants, cal reconèixer que aquest concurs d'enguany es resent de la manca d'entusiasme dels conso-cis. Tanmateix, la Junta de la Secció de Fotografia, en crear el Premi Catalunya esperava un major aportament de col·laboració a l'obra que anhela, que no és altra que l'enlairament de l'art fo-

togràfic en les seves múltiples manifestacions, per tal de formar un arxiu gràfic que sigui un element d'utilitat insuperable i de primordial actuació en les tasques que va desenrotllant el benemèrit i ja cinquantenari CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA.

Les excursions efectuades per aquesta Secció durant el mes de novembre són les següents: El dia 13 al castell de Montbuy; el dia 20, al monestir de Sant Benet de Bages; i el dia 27, a Palautordera, Santa Susanna, Sant Elies i Sant Pere de Vilamajor.

SECCIÓ D'ESPORTS DE MUNTANYA.—Els dies 29 d'octubre a 1 de novembre, aquesta Secció organitzà dues excursions per la serra de Cadí, amb motiu de la inauguració del refugi Cèsar A. Torras. Des d'allí, el dia 31, anaren al pas dels Gosolans i pel fil de la serra fins prop de la font del Cristall, retornant al refugi per una canal de la vall alta de Bastanist i pel camí dels Collets. L'altra l'efectuaren el dia 1, des del Refugi al pas dels Gosolans, cim del Costabona, puig Tarrés, coll de Tancalaporta, coll de Pendís, poble de Canals, Urús, Das i Alp.

El dia 6 efectuaren una excursió a Montserrat per tal d'explorar la serra occidental i preparar l'ascensió a la penya més alta del massís, recorrent des de can Massana per varies canals fins al coll del Porc. L'ascensió per primera vegada a l'esmentada penya es féu el diumenge següent, dia 13.

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA.—Aquesta Secció, efectuà el dia 13 una visita a casa el senyor Josep Duran i Llorens, per tal de veure la col·lecció de goigs que dit senyor posseeix.

Noves

SANTUARI DE LA MARE DE DÉU DEL MONT.—Segons ens comunica molt atentament el capellà custodi Mn. Enric Cunill, aquest Santuari restarà tancat des del 20 de novembre fins el 20 d'abril del vinent any 1928.

HOMEMATGE AL RESTAURADOR DE SANT MARTÍ DE CANIGÓ.—Enguany s'ha escaigut el XXVe aniversari de la restauració del monestir de Sant Martí de Canigó.

Per tal de solemnitzar aquest esdeveniment, i associar-se a les festes dels nostres amics del Rosselló, la Junta del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA prengué l'acord de delegar la seva representació en el nostre volgut amic i ex-President senyor Joan Ruiz i Porta, que sortí vers Vernet-les-Bains amb un estol d'admiradors de monsenyor Carselade du Pont, l'egregi bisbe de Perpinyà, per a retre-li els deguts acataments i homenatge de simpatia i admiració.

En Francesc Matheu, patriarca de la literatura nostra, hi ostentava la representació dels Jocs Florals de Barcelona; el senyor Cabot, la de l'Orfeó Català; en Valls i Taberner, la de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat; en Moragas, (Vicens), la del Círcol Artístic de Sant Lluc; en Guasch, (Joan M.^a), la de l'Ateneu Barcelonès; en Folguera i Duran, la de la A. P. de l'E. C. i en Masferrer la de la *Gazeta de Vich*, sense esmentar-ne d'altres, ni les dames i senyoretes gentils que formaven part del seguici.

L'homenatge consistí en l'ofrena solemnia al senyor Bisbe d'una gran medalla d'or, bellament encunyada, per subscripció entre els intel·lectuals de França i de Catalunya, a la fàbrica nacional de la moneda, de París, essent commovedor i grandios el moment de l'entrega, en mig d'un davassall de bellíssims parlaments en l'ara del claustre on suara fa vint-i-cinc anys s'inicià la restauració del monestir, llavors en plena ruïna.

Després del lliurament de la medalla, es celebrà en el refetor un esplèndid dinar de més de cent coberts, i es pronunciaren també eloqüentíssims parlaments per bon nombre de personalitats.

Això era el dia 10 del prop passat mes de novembre.

L'endemà, diada de l'armistici de la gran guerra, els expedicionaris es traslladaren a Perpinyà, que celebrava les seves fires. Després d'una visita col·lectiva dels catalans al gloriós marescal Joffre, que els va rebre cordialíssimament, van anar a la grandiosa església major, la catedral perpinyanesa, on ocuparen seients de preferència, i on monsenyor oficià de gran pontifical, i acabat l'ofici, va rebre la visita de la nostra gent, dedicant mots de gran afecte a cada un d'ells, i acabà amb una enternidora i pastoral benedicció per a les corporacions que representaven i per a la nostra terra pairal, d'ell sempre tan volguda.

Bibliografia

F. T. D.—*Atlas Universal y Especial de América*.—32 mapes.—26 x 31 cm.—Editorial F. T. D.—Barcelona, [s. d.], (1927).

F. T. D.—*Atlas Universal*.—2.ª edició.—34 mapes.—26 x 31 cm.—Editorial F. T. D.—Barcelona, [s. d.], (1927).

L'editorial F. T. D. es diu *consagrada a la mayor dignificación del libro escolar*. Aquests dos atles, que acaba d'editar, en veritat no desmenteixen el propòsit que en aquesta frase indica la casa editora.

La distribució dels mapes, l'excel·lent gravat, el bon colorit, i l'aspecte atractiu fan que no desmereixin dels atles escolars alemanys, italians i francesos. Alguns petits defectes, com el negre massa sobressortint—un xic brutal—d'alguns dels mapes, es podran corregir en les edicions següents. Molt clara l'exposició dels diversos sistemes de projecció que ocupa tota una pàgina. Està bé la preferència donada en els mapes a l'aspecte físic. Els petits «cartrons» econòmics i demogràfics completen perfectament l'obra, que en suma pot ésser posada dignament en les mans dels estudiants.

Però hi ha un punt que enterboleix aquestes qualitats: els nombrosos defectes de la toponímia. Així com a Rússia han estat fidelment reproduïts la major part dels nous noms (i també alguns dels de Txecoslovàquia, Iugoslàvia, etc.), en canvi ens trobem a França amb uns *San Esteban* (per Saint Étienne), *San Nazario* (Saint Nazaire!), *El Mans*, *Dordoña*, i d'altres, que són senzillament astoradors! Si alguns, com *Burdeos* i *Estrasburgo* són admissibles i fins consagrats per l'ús, hom no pot abusar de les traduccions de noms geogràfics, introduint aquells estranys neologismes que han de produir, demés, innombrables confusions en els estudiants.

Finalment, hi ha altres noms que estan senzillament equivocats. Així, per exemple, Piacenza és una ciutat d'Itàlia, però *Placencia* no és res. Estan malament, entre altres: *Llanos de Majos* (a Bolívia, en el mapa general de l'Amèrica del Sud; és Llanos de Mojos); *Uruboponga* (és el salt d'Urubúpungá, en l'alt Paranà); *Braganca*

(prop de Parà: és Bragança); Serra de *Parrecis* (de Parecis, en Matto Grosso), etc.

En suma, llevats els defectes toponímics que esmentem, ens és realment grat que a Barcelona es publiquin atles escolars dignes de comparació amb els millors treballs similars que hom fa a l'estranger.

GONÇAL DE REPARAZ (FILL)

Biblioteca

REVISTES INGRESSADES ÚLTIMAMENT.—Sumaris resumits.

BULLETIN DU CLUB ALPIN BELGE

Jacquemart, André.—*L'Aiguille Verte (4121 m.) par l'Aiguille du Jardin et le Grande Rocheuse*.—1927-3.

Blanchet, E. R.—*Au Rimpfischhorn. Première Ascension par la Face de Glace Nord-Ouest*.—1927-13.

Gos, Charles.—*L'Hôtel des Neuchâtelois. Un Episode de la Conquête des Alpes*.—1927-22.

Solvay, P.—*Le Fou et les Ciseaux*—1927-63.

Rudder, May de.—*Par les hauts Cols de l'Oisans*.—1927-70.

Schryver, H. de.—*Alpinisme en Corse*.—1927-76.

Le Roi, Albert.—*Quelques Notes sur la Flore corse*.—1927-102.

Mosselman, R.—*Appareil de Transport pour Skieurs accidentés*.—1927-114.

Bianchi, G.—*Sur le Campanile Basso avec le Roi des Belges*.—1927-135.

Albertini, G.—*Aiguille du Grépon. Première Ascension sans Guide de la Paroi Est. Première descente de l'Arête N. sans Moyens artificiels*.—1927-139.

Nicaise, M.—*Une tragique Tentative aux Grands-Charmoz*.—1927-151.

Sarasin, R.—*Dans le Haut-Atlas marocain. Inauguration du Refuge de Tachdirt. Première Ascension du Djebel Likoumt*.

J. D.—*La Collective d'Eté a Arolla*.—1927-167.

J. D.—*Les Douves Blanches*.—1927-171.

Rudder, M. de.—*Par les Hauts-Cols de l'Oisans*.—1927-173.

ANNALES DE GÉOGRAPHIE

- Javaugues, H.—*Le Haut-Velay entre Loire et Aliér.*—1927-401.
 Bérard, Armand.—*Les Conditions des Etablissements maritimes sur la Côte de Provence dans l'antiquité.*—1927-413.
 Robequain, Ch.—*Yunnanfou en 1926.*—1927-436.
 Sorre, Max.—*Trois Etudes de Géographie botanique.*—1927-481.
 Baulig, H.—*La Crau et la Glaciation würmienne.*—1917-499.
 Perpillou, A.—*L'Evolution économique du Limousin méridional.*—1927-509.
 Arqué, P.—*Les Ressources économiques de la Finlande d'après quelques publications récentes.*—1927-528.
 Capot-Rey.—*Le Relief de la Haute Zoussana à l'Est de Colomb Bechar.*—1927-537.

LES ALPES

- Schumacher, P.—*Mont Blanc über die Aiguille Blanche de Peuterey.*—1927-1.
 Hofmeier, Walter.—*Col de Valpelline.*—1927-7.
 Oechslin, Max.—*Zeichensteux.*—1927-15.
 Graber, Alfred.—*Sterbender Bergsteiger.*—1927-21.
 Seylaz, L.—*L'Arête est du Bietschhorn.*—1927-26.
 Ruedin, Jean.—*À la Cabane Weissmies.*—1927-37.
 Stettler, Otto.—*Neujahr in einem Walliser Bergdorf.*—1927-41.
 Quervain, Alfred de.—*Forschungsstation auf dem Jungfraujoch.*—1927-45.
 Rupe, Hans.—*L'Hôtel des Neuchâtelois.*—1927-59, 81.
 Blanchet, E. R.—*Au Breithorn (4171 m.). Première Ascension de la Face ouest.*—1927-67.
 Blanchet, E. R.—*La Gässispitz par l'Arête nord.*—1927-73.
 Roch, André.—*Le Caïman. (Deuxième Ascension).*—1927-74.
 Coquoz, Jean.—*L'Aiguille d'Argentière.*—1927-80.
 Quaranta, Mario.—*Montagne Aicinesi.*—1927-98.
 Brenoulli-Leopold, Walter.—*Gressoney und Monte Rosa.*—1927-121.
 Gos, Charles.—*Das Ende.*—1927-138.
 Airoldi, Carlo.—*Curiosità monstruose di altri Tempi nei Monti della Svizzera.*—1927-142.
 Fabriani, A.—*Au Grand Sasso d'Italia.*—1927-147.
 Thomas, E.—*Le Musée alpin de Zermatt.*—1927-157.
 Graf, Werner.—*Westliche Bergfahrt.*—1927-161.

- Mercanton, Paul-Louis.—*Les Variations periodiques des Glaciers des Alpes suisses*.—1927-167.
- Lauper, Hans.—*Altes und neues von der Jungfrau*.—1927-203.
- Widmer, Charles.—*Die Desorientierung in den Bergen*.—1927-218.
- Long, C.—*Le Développement de l'Alpinisme au Mexique*.—1927-227.
- Spiro, L.—*Guide de Montagne*.—1927-234.
- Müller, Hugo.—*Salbitzchyn*.—1927-241.
- Weilenmann, J. J.—*Auf die Orgel-oder Laaserspitze*.—1927-259.
- Roch, André.—*Premières Ascensions hivernales du Requin et de l'Aiguille du Plan*.—1927-271.
- Hegele, Max.—*Wettersturz im Valsorey*.—1927-281.
- Sarasin, Alfred.—*Beleuchtungen*.—1927-291.
- Widmer, R.—*Traversata dell'Adula dalla val Scaradra in val Blenio*.—1927-303.
- Asquasciati, B.—*Aux Alpes du Dauphiné. La Meije (3987 m.)*.
- Bracher, Hans.—*Auf seltenen Pfaden im Berneroberrland*
- Odell, N-E.—*Bis zur Spitze des Mount Everest. Der Versuch von Mallory und Irvine*.—1927-333.
- Kropf, W.—*Première descente de l'Arête Nord de la Dent Blanche*.—1927-347.
- Knoblauch, P.—*Die Bewegungen am Motto d'Arbino bei Bellinzona*.—1927-361.
- Heim, Albert.—*Die Belenchtung in der Landkarte*.—1927-374.
- Picot, A.—*Au Bietschhorn*.—1927-387.
- Rebeaud, J. F.—*C. F. Ramuz et la Montagne*.—1927-392.
- Blumenthal, M.—*Ein Vorstoss in den Hohen, Mittleren und den Sahara-Atlas*.—1927-401.
- Hafers de Magalhaes, H.—*Dent d'Hérens*.—1927-415.
- Gysi, F.—*Tellurische Musik*.—1927-418.
- Sandmeier, Rod.—*La Traversée des Courtes*.—1927-427.
- Kleinert, H.—*Eine Überschreitung der Hühnerstöcke*.—1927-446.
- Tonella, Guido.—*Nelle Montagne de Mesolcina e Calanca*.—1927-459.
- Roch, André.—*Ascension hivernale du Grépon*.—1927-472.

ARXIU DEL C. E. DE TERRASSA

Arola, Josep M.^a.—*Tossa*.—1927-123.

Suana i Picanyol, I.—*Altres vuit dies al Pireneu. De la Vall d'Aran a Ribagorça i Pallars.*—1927-125.

Duch, Joan.—*A Proposit del Retaule de Sant Pere atribuït a Borrassà.*—1927-139.

Noguera, Eduard.—*Muntanyes del Canigó* —1927-141.

Galizia, V.—*Una Excursió al Vesubi.*—1927-144.

Sarret i Arbós, J.—*Ballades i Avalot a Mura.*—1927-154.

Sala i Flotats, P.—*Un Episodi terrassenc de la guerra dels Remences.*—1927-155.

Torres, Jaume.—*Altres intent hivernenc d'ascensió al Carlit.*—1927-156.

BUTLLETÍ DEL C. E. DE LA COMARCA DE BAGES

Sarret i Arbós, J.—*Dades històriques de Súria.*—1927-2.

J. G.—*Folklore comarcal.*—1927-9, 22.

Comissió gestora de l'Homenatge al CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA.—1927-11.

Guitart, Mn. Josep.—*El Llobregat.*—1927-17.

Sarret i Arbós, J.—*Dades biogràfiques de la Família Planella.*—1927-19, 29.

Guitart, Josep.—*Manresa i els Caputxins.*—1927-42.

Benet de Santa Coloma, Fr.—*Excursionisme apostòlic dels Fra-menors.*—1927-45.

Sarret i Arbós, J.—*Manresa franciscana.*—1927-48.

Vila, Mn. A.—*L'Ex-convent dels Frares franciscans de la Vila de Sant-pedor.*—1927-51.

J. G.—*Recull de Documents comarcals. Sant Benet de Bages.*—1927-57.

Sarret i Arbós, J.—*Un Illustre manresà del segle XIV Fra Guillel Coltell, Bisbe terralbense.*—1927-69.

Closas, Josep.—*Excursió a la Cerdanya.*—1927-74.

BOLETÍN DE LA SOCIEDAD ESPAÑOLA DE EXCURSIONES

Beroqui, Pedro.—*Tiziano en el Museo del Prado.*—1927-1, 97.

Iglesias, Ramón.—*Gregorio Ferro, pintor (1742-1812).*—1927-21.

Sorribes, Pedro C.—*Un Día en el Escorial.*—1927-61.

Aguiar, Alberto de.—*Illescas. Notas histórico-artísticas.*—1927-121

Amorós, J.—*Bodegones de Zurbarán.*—1927-138.

Catal, Conde de.—*Últimos Ecos de la Exposición del antiguo Madrid.*—1927-163.

PYRENAICA

- Saint Saud, Conde de.—*La Junta de la Piedra de San Martín y el Tributo de las tres Vacas*.—1927-1.
- Capitán d'Orhy.—*Itinerarios de Isaba, al Portillo de Arles*.—1927-8.
- Sopeña y Orueta, Angel de.—*Picos de Europa. Apuntes e Impresiones de un Viaje*.—1927-12.
- Ayaube, L. de.—*Nuestras Montañas Aralar*.—1927-20.
- Federado Número Diez, El.—*Al Correr del Sella*.—1927-27.
- Lequerica, José Felix de.—*La Afición alpinista de D. Enrique Areilza*.—1927-38.
- Espinosa, Andrés.—*Por Tierras de Castilla. La Sierra de San Cristóbal (Camero nuevo)*.—1927-42.
- Capitán d'Orhy, El.—*Roncesvalles*.—1927-46.
- Igoa.—*Viñetas alpinas*.—1927-53.
- «Los Dos Azkarrak».—*Vignemale, Monte Perdido, Ordesa*.—1927-56.

NOVES ADQUISICIONS

- VILAPLANA, GAIETÀ.—*Notes històriques de la Parròquia i Vila d'Arbós*.—Arbós, 1922.
- Tió i Noè, JAUME.—*Temps, Vida i Obres del Poligraf..... (1816-1844)*.—Barcelona, 1927.
- Guia Michelin de España, La*.—Clermont-Ferrand, 1927.
- PARIS, PIERRE.—*Essai sur l'Art et l'Industrie de l'Espagne primitive*.-vol. I i II.—París, 1903-1904.
- PHILADELPEUS, ALEX.—*Les Monuments d'Athenes. Guide archéologique, historique et artistique relatif aux Monuments classiques de la Ville d'Athènes*.—Athènes, [s. d.].
- PHILADELPEUS, ALEX.—*L'Hermes de Praxiteles*.—1924.
- RUBIÓ I LLUCH, A.—*Un Personatge atenès de la Epoca catalana: Dimitrios Rendi*.—Madrid, 1926.
- DANTIN CERECEDA, J.—*Ensayo acerca de las Regiones naturales de España*.—Madrid, 1922.
- Giau del Automovilista. Cataluña*.—Barcelona, 1927.

- NADAL, JOAQUIM M.^a DE.—*Per les Terres de Crist. Impressions d'un pelegrinatge a Palestina*.—Barcelona, 1926.
- GUITER I FONTSERÈ, JOAQUIM.—*Monestir de Sant Pere de Rodes. Descripció. Notes històriques. Trasllat i abandó del Monestir. Tradicions, Llegendes i Curiositats. Ermita de Santa Elena. Castell de Sant Salvador*.—Barcelona, 1927.
- FERRES MARCET, J. & SALLENT, JOAN.—*Del Tibidabo a Andorra a peu en vuit jornades*.—Sabadell, 1927.
- MORENO Y GIL DE BORJA, LUIS.—*Panteones de Reyes y de Infantes en el Real Monasterio de El Escorial*.—Madrid, 1909.
- BLANCO-BELMONTE, M. R.—*Por la España desconocida. Notas de una excursión a la Alberca, las Jurdes, Batuecas y Peña de Francia*.—Madrid, 1911.
- SAN MIGUEL DE LA CÁMARA, M.—*Excursiones complementarias de las Conferencias geológicas profesadas en la Escuela del Trabajo*.—Barcelona, 1927.
- ANSORGE, W. J.—*Bajo el Sol africano. Descripción de las Razas indígenas de Uganda. Aventuras de caza y otras Observaciones*.—Madrid, 1920.
- VERA, VICENTE.—*Como se viajaba en el Siglo de Augusto*.—Madrid, 1925.
- TORMO, ELIAS.—*Levante (Provincias valencianas y murcianas)*.—Madrid, 1923.
- AMUNDSEN, R. Y ELLSWORTH, L.—*Sobre el Polo Norte en Dirigible*.—Madrid, 1927.
- POWELL, BADEN.—*Eclaireurs. Un Programme d'Education civique*.—Neuchatel, 1926.

DONATIUS

- GUITER I SOSTRES, JOAQUIM.—*Real Monasterio de Santas Creus*.—Barcelona, 1927, (de l'autor).
- GUITER I SOSTRES, JOAQUIM.—*Monestir de Sant Pere de Rodes*.—Barcelona, 1927, (de l'autor).
- CAVANILLES, ANTONIO.—*Historia de España. vols. I-V. 1860-1863, (dels Comtes de San Jorge)*.

T A U L E S

(Els números indiquen les pàgines)

TAULA GENERAL

GENERALITATS:

BLASI I VALLESPINOSA, FRANCESC.— <i>El Cinquantenari; Sessió Commemorativa. Dinar de Germanor. Un Record als Difunts</i>	5
— <i>La Festa de Sant Jordi</i>	167
— <i>Primer Aplec Excursionista de les Comarques tarragonines</i>	310
— <i>Poblet i Santes Creus</i>	409
CANUDAS, J.— <i>Monestir de Sant Pere de La Portella. El darrer Monjo</i>	172
CARLET, COMTE DE.— <i>Avila</i>	36
— <i>Excursions per Navarra: Estella</i>	281
CARRERAS I CANDI, FRANCESC.— <i>Colom i Altres Corsaris, atacant les Costes catalanes</i>	241
<i>Curs d'Iniciació geogràfica</i>	69, 109, 157, 175, 210, 264
DANES I VERNEDAS, JOAN.— <i>El Cinquantenari: Excursió a Montserrat</i>	17
<i>Drassanes de Barcelona, Les</i>	162
ESTASEN, LLUÍS.— <i>Comoloforno i Biciberri meridional</i>	401
— <i>Dues Excursions d'Hivern: Carlet. Puig Peric</i>	441
FUNDACIÓ CONCEPCIÓ RABELL, VÍDUA DE ROMAGUERA.— <i>Memòria dels Treballs fets per l'Estudi de la Masia catalana</i>	63
GUILERA I ALBINYANA, JOSEP M ^a .— <i>Set Dies a Mégève</i>	121
— <i>La Serra del Guadarrama en Skis</i>	203
<i>Homenatge</i>	60
<i>Homenatge</i>	187
<i>IV Concurs de Fotografies. Premi Catalunya</i>	189
<i>Inauguració del Refugi Cèsar A. Torras</i>	430
<i>Itineraris d'algunes Excursions fetes per Socis del CENTRE Mossen Jaume Collell</i>	360
NAVAS, DELFI.— <i>La Festa de Sant Nicolau a Cabacés</i>	173
OLIVELLA, LLUÍS G.— <i>Memòria del Curs de 1927-1928</i>	448
OLIVERAS, ALBERT.— <i>Curses de Skis de 1927</i>	221
PELLICER, ESTANISLAU.— <i>La Mallorca feréstega. Excursió</i>	

<i>al Torrent de Pareys</i>	81
QUERALT I OLIVA, JOAN.— <i>Impressions d'una Excursió per l'Alt Delfinat</i>	369
RIBAS I VALLESPINOSA, MN. EUSEBI.— <i>L'Escut de Valls</i>	347, 384
ROIG I FONT, JOAN.— <i>La Ciutat de Palerm</i>	87
— <i>Notes sobre la Illa i la Ciutat de Rodes</i>	321
SANTHOU I CARRERES, CARLES.— <i>Els Tresors de l'Art retrospectiu en els Estats de l'antiga Corona d'Aragó. L'Arquitectura del Monestir de Santa Maria de Piedra</i>	48
— <i>Els Tresors dels Borja a la Seu de Xàtiva</i>	201
SERRA I PAGES, ROSEND.— <i>Sobre la Catalanitat de Colom. Xalet de Les Airasses, El</i>	297
	45

BIBLIOGRAFIA:

ASOCIACION DE ARQUITECTOS DE CATALUÑA.— <i>Anuario MCMXXVI</i>	77
BATISTA I ROCA, JOSEP M. ^a .— <i>Manual d'Excursionisme</i>	196
BLASI I VALLESPINOSA, FRANCESC.— <i>Del País de les Coses grans</i>	276
BOVÉ, FRANCESC DE P.— <i>El Penedès</i>	116
CARRERAS I PALET, JOAN.— <i>Nocions de Topografia per a us i utilitat dels Excursionistes</i>	197
<i>Del Tibidabo a Andorra a Peu en Vuit Jornades</i>	317
F. T. D.— <i>Atlas universal y especial de América</i>	461
MAPES I ITINERARIS DE CATALUNYA, VALENCIA I BALEARIS.— <i>Mapa itinerari de la Cerdanya</i>	365
MARTÍ I ALBANELL, MN. FREDERIC.— <i>Notes històriques del Papiol</i>	234
MARTORELL, FRANCESC.— <i>Epistolari del Segle XV. Recull de Cartes privades</i>	232
MASPONS I ANGLASELL, FRANCESC.— <i>Com es fa un Tracte</i>	234
MELÉ, IGNASI.— <i>Concurs geogràfic-històric-arqueològic local</i>	196
NICOLAU D'OLWER, LLUÍS.— <i>L'Expansió de Catalunya en la Mediterrània oriental</i>	396
<i>Notes històriques sobre el Poble de Saldes i el Santuari de Santa Maria de Gresolet</i>	116
PLA I CARGOL, JOAQUIM.— <i>Art popular i de la Llar a Catalunya</i>	117
SANT AGUSTÍ.— <i>Sermons</i>	159
SANTHOU I CARRERES, CARLES.— <i>Las Maravillas de Piedra</i>	233
— <i>Guia turística de la Provincia de Valencia</i>	437
TODA I GUELL, EDUARD.— <i>Estudis pobletans</i>	76
VILA, PAU.— <i>La Cerdanya</i>	365
VIVES ESCUDERO, A.— <i>La moneda hispànica</i>	194

BIBLIOTECA:

Pàgines, 40, 78, 118, 160, 198, 238, 278, 318, 367, 398, 438, 462.

CRÒNICA:

Secció d'Arqueologia i Història.—75, 159, 192, 315, 459.

— d'Arquitectura.—315.

— d'Enginyeria.—315.

— d'Esports de Muntanya.—38, 74, 114, 158, 192, 236, 315, 459.

— de Folklore.—315.

— de Fotografia.—38, 74, 114, 158, 192, 236, 276, 315, 433, 457.

— de Geografia i Geologia.—315

Comissió d'Informacions.—315.

— de Coordinació de Treballs excursionistes.—316.

— de Publicacions.—316.

— de Refugis.—316.

Conferències i Sessions.—38, 70, 73, 110, 113, 158, 191, 235, 274, 312, 457.

Estació Meteorològica de Viella.—200, 280.

Socis ingressats.—39, 159, 276, 393.

Subscripció al Refugi Cèsar A. Torras.—120, 320.

NOVES:

Pàgines, 39, 75, 114, 198, 237, 276, 316, 364, 394, 435, 459.

LAMINES

I.—Marçal Ambròs i Ortiz	8 9
II.—Pergamí nomenant Soci honorari al senyor Marçal Ambròs i Ortiz	8-9
III.—Presidència de la Sessió commemorativa del Cinquantenari	16-17
IV.—La Junta Directiva i alguns antics Socis en el Pati de les Columnes	16-17
V.—Dinar de Germanor. Les Seccions d'Arqueologia i Folklore en el Claustre romanic del Monestir de Montserrat.	16-17
VI.—Alguns dels concurrents a l'excursió a Montserrat Ermita de Sant Joan. Altre Grup d'Excursionistes a l'estació superior del Funicular de Sant Joan	16-17
VII.—Xalet de Les Airasses: Emplaçament. Vista Exterior	46-47
VIII.—Xalet de Les Airasses: Menjador. Dormitori	46-47
IX.—Granada: Sagristia de la Cartoixa. Biar: Portada de l'Església	48-49

X.—Taula gòtica d'art primitiu català o valencià .	48-49
XI.—Monestir de Piedra: Galeries de las cel·les. Claustre renaixement, segle XVI.	52-53
XII.—Monestir de Piedra: Frontispici del Palau Abacial. Pintures murals damunt la porta de l'oratori.	52-53
XIII.—Monestir de Piedra: Ermita de la Blanca. Finestral de l'absis d'una petita capella.	52-53
XIV.—Monestir de Piedra: Volta gòtica de la Sala-Biblioteca. Arcs gòtics primitius del Claustre .	52-53
XV.—Monestir de Piedra: Refetor. Minaret del Refetor	56-57
XVI.—Monestir de Piedra: Porta de l'Església. Finestral del Refetor. Finestral de l'Església . . .	56-57
XVII.—Monestir de Piedra: Interior de l'Església. Escut de la portada de l'Església	56-57
XVIII.—Monestir de Piedra: Finestral de l'Església. Interior de l'absis major de l'Església. . . .	56-57
XIX.—Torrent de Pareys: Entrada i llac interior, Entrada	84-85
XX.—Torrent de Pareys: Gorga. Congost del Gorg Blau	84-85
XXI.—Palerm: Absis de la Seu. Porta de la Seu . . .	88-89
XXII.—Palerm: San Joan degli Erimiti. Església de San Cataldo i campanar de La Moratana	88-89
XXIII.—Palerm: Mosaic de la cúpula de la Capella Palatina. Santa Maria dell'Almiraglio. Mosaic del sostre	88-89
XXIV.—Palerm: Santa Maria dell'Almiraglio. Església de San Cataldo	88-89
XXV.—Palerm: Santa Maria della Catena. Palau Chiarmona	96-97
XXVI.—Palerm: Detall de la porta i de la façana de Santa Eulàlia dei Catalani. Església de Sant Josep i font	96-97
XXVII.—Palerm: Detall d'un dels murs de l'Oratorio della Compagnia dei Rosario de Santa Zita. Teatre Massimo o de Victor Manuel	96-97
XXVIII.—Palerm: Politeama Garibaldi. Catacumbes del Convento dei Cappuccini	96-97
XXIX.—Mégève. Prop del coll d'Arbois.	128-129
XXX.—Mont-Blanc, Aiguille de Bionnasay. Coll d'Arbois. Rochebrune	128-129
XXXI.—Coll d'Arbois	128-129
XXXII.—Pistes dessota el Coll d'Arbois. Mont i coll d'Arbois	128-129

XXXIII.—Avila: Muralla. Cimbori i Absis de la Seu . . .	13-6137
XXXIV.—Avila: Muralles. Portal de Sant Vicens. Seu. Altar de Santa Llúcia i reixa del Presbiteri . . .	136-137
XXXV.—Avila: Façana de la Seu.	136-137
XXXVI.—Rerachor de la Seu. Porta Principal de la Ba- síllica de Sant Vicens	136-137
XXXVII.—Avila: Sepulcre de Sant Vicens. Església de Santa Teresa	144-145
XXXVIII.—Avila: Església de Sant Pere. Porta del costat Nord	144-145
XXXIX.—Avila: Absis de l'Església de Sant Pere. Altar Major de l'Església del Convent de Sant Tomàs.	144-145
XL.—Avila: Església de Sant Tomàs. Sepulcre de l'Infant Joan. Claustre dels Reis	144-145
XLI.—Drassanes: Muralla de Sant Policarp. Part Gòtica.	164-165
XLII.—Drassanes: Exterior de la Gran Arcada del Se- gon Canal. Exterior de les Naus mes Antigues.	164-165
XLIII.—Drassanes: Vista Interior. Torre i parets interiors	164-165
XLIV.—Drassanes: Torre i paret gòtica interior. Troç de paret gòtica	164-165
XLV.—Drassanes: Escut nobiliari. Aspecte interior.	164-165
XLVI.—Drassanes: Vista de conjunt de les naus mes antigues. Gran arcada central.	164-165
XLVII.—Part de les naus del 1564. Interior de la nau	164-165
XLVIII.—Drassanes: Nau d'entrada a l'edifici de Pere IV. Part de les naus	164-165
XLIX.—Gènova: Portal de Santa Andrea. Milà: Porta Nuova.	164-165
L.—Milà: Església de Sant Isidor. Fragment d'un antic edifici	164-165
LI.—Grund Riss der Atarezana oder Arsenale zu Barcelona (1709)	164-165
LII.—Planta de la Ciutat de Barcelona i Montjuic i Moll i Atachos (1697). Plano de las Atara- zanas de Barcelona	164-165
LIII.—Barcelone Ville Capitale de la Principauté Cata- logne. Plano de las Atarazanas de Barcelona.	164-165
LIV.—Plano del Puerto de Barcelona con sus sondas (1721). Perfiles de las Atarazanas	164-165
LV.—Xàtiva: Retaule Major de l'Ermida de Sant Feliu	202-203
LVI.—Xàtiva: Taula de la Magdalena.	202-203
LVII.—Xàtiva: Triptic de la capella pontificia de la Seu	202-203
LVIII.—Xàtiva: Pila i Capitell de l'Església de Sant Feliu	202-203

LIX.—Xàtiva. Custòdia processonal. Imatge de la Verge de la Seu	202-203
LX.—Xàtiva: Arqueta de vori. Creu processonal de la Seu	202-203
LXI.—Nou Xalet de Peñalara prop del port de Navacerrada. Siete Picos desde Collado Ventoso	206-207
LXII.—Aspectes del bosc prop de Collado Ventoso	206-207
LXIII.—Inauguració de la nova instal·lació Geològica del Museu. Excursió geològica	214-215
LXIV.—Excursió geològica: Els excursionistes en les Pedreres miocèniques de Puigpedrós. Els excursionistes a la riera de Rubí.	214-215
LXV.—Copes i plaques atorgades en les curses de skis Hivern de 1926-1927	230-231
LXVI.—Primer i segon fulls de l'Album-Homenatge entregat al senyor Ignasi Folch i Girona	230-231
LXVII.—Puig Castellar. Badalona	270-271
LXVIII.—Fondal de la serra de Sallent entre el Montnegre i Sant Cebrià de Vallalta. Afores de Tordera	270-271
LXIX.—Puente la Reina: Porta de l'Església de Santiago. Cirauqui: Porta lobulada	288-289
LXX.—Estella: Presó. Església del Sant Sepulcre	288-289
LXXI.—Estella: Porta de l'Església de Sant Pere la Rua. Claustre	288-289
LXXII.—Estella: Església de Sant Pere la Rua. Capitell del Claustre. Bacul del Bisbe Patras	288-289
LXXIII.—Estella: Ruïnes del Convent de Sant Domènec. Porta de l'Església de Sant Miquel	288-289
LXXIV.—Estella: Interior de l'Església de Sant Miquel. Sepulcre	288-289
LXXV.—Rodes: El port, la torre de Sant Nicolau i el Mont Smith. Port de Mandraky i torre de Sant Nicolau des de les Muralles	344-345
LXXVI.—Rodes: Porta de Sant Pau. Porta de la Marina.	344-345
LXXVII.—Rodes: El Bazar i torres de la porta de la Marina. Carrer dels Cavallers. Albergs	344-345
LXXVIII.—Rodes: Porta i Façana Oriental de l'Hospital. Gran Pati de l'Hospital	344-345
LXXIX.—Rodes: Gran Sala de l'Hospital. Carrer i Alberg d'Aubèrnia	344-345
LXXX.—Rodes: Mesquita de Solimà. Porta de Koskino.	344-345
LXXXI.—La Berarde. Gelera de la Pilatte i els Bans.	376-377
LXXXII.—Coll i pic de la Temple. Gelera i pic de Says.	376-377
LXXXIII.—Mont Gioberney i gelera de Says La Grande Ruïne	376-377

LXXXIV.—La Meije i la Bretxa	376-377
LXXXV.—Estany Tort i Montseny de Pallars. Pala de Lluí. Vista vers el Montseny de Pallars . . .	408-409
LXXXVI.—Pala de Lluí. Vista vers les serres del Pesó. Comoloforno i Biciberri Meridional des dels estanyes Gemena.	408-409
LXXXVII.—Panoràmica des del Comoloforno vers els Comolos. Vers l'altra ribera de Caldes	408-409
LXXXVIII.—Panoràmica des del Comoloforno vers les muntanyes d'Erill. Biciberri Meridional	408-409
LXXXIX.—Comolorno. Vall de Biciberri	408-409
XC.—Tuc de Feixan. Ribera del port de Viella . . .	408-409
XCI.—Grup d'excursionistes al Refugi Cèsar A. Torras el dia de la inauguració. Interior del Refugi	432-433
XCII.—Prat d'Aguiló i Refugi Cèsar A. Torras. . . .	422-433
XCIII.—Panorama del Carlit	444-445
XCIV.—Carlit: Pics de Pedrós. Vessants de l'estany de Lanós.	444-445
XCV.—Puig Peric des de la Bullosa. Carlit des dels vessants de Puig Peric.	444-445
XCVI.—Panorama del Puig Peric. Puigmal des del Roc de Calm	444-445

GRÀFICS

Xalet de les Airasses	46-47
Brusehes, Gènova, Milà, París	165
Goig en alabansa del gloriós Martyr Sant Jordi	168
Tonada de la cansó de Sant Nicolau	174
Itinerari de l'excursió geològica pels voltants de Barcelona .	211
Itinerari geològic de Barcelona a Rubí, a través de la serralada del Tibidabo	212
L'estructura de la part baixa de la Comarca vallesana prop de Rubí.	215
Talls seriats de la riera de Rubí	216
Tall de la vall del Llobregat a la confluència de la riera de Rubí.	218
Tall de la vall del Llobregat a Molins de Rei	219
Auis de vn cossari appellat Colom qui menaue VII naus armades	260
Escuts de Sacosta, Fluvià i Herèdia	324
L'escut de Valls.	348-360, 385-387 i 389

ÍNDEX TOPOGRÀFIC

- Africa**, 274.
 Aigues Tortes, 403.
 Aiguilles Croches, 130.
 Ailefroide, 372.
 Airasses, Les, 45, 449.
 Albiol, 47.
 Aleixar, 47.
 Alger, 275.
 Alió, 348.
 Aneto, 115, 394.
 Arbois, 130.
 Argamasilla, 113.
 Armènia, 71.
 Attavio, 321.
 Àustria, 71.
 Avellaners, 405.
 Àvila, 113, 136-157.

Badalona, 271.
 Balaguer, 46.
 Balmat, 133.
 Ballé, 432.
 Bans, 372.
 Barre des Ecrins, 371.
 Bastanist, 433.
 Baltasara, 47.
 Belledone, 369.
 Bérarde, La, 369.
 Berberia, 71.
 Berna, 166.
 Beys, Refugi d'en, 364.
 Biciberri, 223, 404.
 Blanes, 255.
 Bonne Pierre, 377.
 Brusselles, 165.
 Bugia, 72.
 Bulloses, Les, 441, 446.

Cabacés, 173.
 Cadi, 432.
 Caire, El, 113.
 Canadà, 113.
 Canals, 201.
 Capcir, 448.
 Capdella, 401.
 Carlit, 441, 442.
 Carrelet, 372, 376.
 Castellar, Puig, 271.
 Castelló, 50.
 Castelldefels, 245.
 Catània, 72.

 Cavallers, 403.
 Cercedilla, 203, 210.
 Cerro Ventoso, 208.
 Cesar A. Torras, refugi, 316, 364, 395, 430.
 Cibao, 300.
 Cirauqui, 284.
 Cogorros, 206.
 Collado Ventoso, 208.
 Comasa, 442.
 Comolos, 402.
 Comoloforno, 223, 401, 404.
 Conca de Barbarà, 47.
 Contamines, 131.
 Coolidge, 373, 375, 376.
 Còrsega, 158.
 Cornellà, 220.
 Coup de Sabre, 373.
 Chamonix, 132-136.
 Chardon, 372.
 Chatelleret, 378.
 Chauvachère, 383.

Delfinat, 369,
 Detroit, 73.
 Djebila, 274.

Ecrins, 372.
 Egipte, 38, 73.
 Encantades, 444.
 Enfetchores, 382.
 Esconça, 432.
 Escarnalbou, 47.
 Espòrades, 321.
 Espot, 403.
 Estella, 281, 2842-97.
 Etages, 371.
 Etançons, 371, 377.
 Etiòpia, 71.
 Eubea, 322.

Fétoules, 371.
 Filadèlfia, 38.
 Flandes, 457.
 Florència, 166.
 Font Romeu, 446.
 Francfort, 166.
 Fuenfria, 206, 209.

Galibier, 383.
 Gallicant, 47.
 Gandesa, 47.

- Garraf, 219.
 Gemena, 404.
 Gènova, 165, 166.
 Gento, estany, 402.
 Gières, 370.
 Ginebra, 166.
 Gioberney, 376.
 Glacier Carré, 378.
 Gramitys, 321.
 Grande Ruine, 378.
 Grave, 383.
 Grenoble, 369.
 Gresivaudan, 370.
 Guadarrama, 115, 203.
 Guàrdia, 47.
 Guillera, 432.
 Guixà, 73.

Heidelberg, 166.

Islàndia, 300.
 Issona, 433.

Jerusalem, 71.
 Jou, Coll de, 433.

Lanós, 444.
 Lizàrrafa, 285.
 Londres, 165, 166.
 Llaveria, 46.
 Llebrete, 403.
 Lluí, Pala de, 401, 402.

Madrid, 203.
 Macriolo, 402.
 Mallorca, 38, 81, 112, 307-309.
 Malta, 325.
 Martinet, 431, 432.
 Masnou, 8.
 Maspujols, 47.
 Mégève, 121-132.
 Meije, 371, 377.
 Milà, 165, 166.
 Minguete, 209.
 Mola de Gou, 46.
 Molina, La, 221.
 Molins de Rei, 219.
 Montarto, 404.
 Montellà, 431, 432.
 Montgat, 5.
 Mont-Joly, 130.
 Mont-Perdut, 113.
 Montsant, 47.
 Montsech, 47.
 Montseny, 176.
 Montseny de Pallars, 402.

 Montserrat, 17-37, 72.
 Morella, 236.
 Mullats, 47.
 Murano, 402.
 Mussara, La, 46.

 Navacerrada, 204, 206.
 Navarra, 191.
 Niàgara, 73.
 Nuremberg, 166.

Odelló, 445.
 Oissans, 158, 369, 375.
 Olan, 371.
 Ougiers, 370,

Palerm, 87-107.
 Palma de Mallorca, 306.
 Pamplona, 281.
 Papiol, 217.
 Pareys, Torrent de, 81.
 Peguera, 402.
 Pelvoux, 373.
 Penyíscola, 236.
 Perdiguero, 113.
 Peric, 445, 446.
 Pessó, 402.
 Piedra, 51-60, 113.
 Pilatte, La, 371.
 Plan du Lac, 371.
 Poblet, 61, 409-430.
 Porta, 445.
 Porté, 444.
 Portugal, 38.
 Posets, 113.
 Pradella, 446.
 Prades, 46, 47.
 Prat d'Aguiló, 430, 432.
 Priorat, 47.
 Puente del Arga, 283.
 Puente la Reina, 281-283.
 Puigcerdà, 445.
 Puigcerver, 47.
 Puig Major, 81.
 Puigpedrós, 217.
 Puig Roig, 81.
 Punta Senyalada, 404.

Rateau, 380.
 Renclusa, La, 316.
 Reus, 47.
 Riba, La, 47.
 Ridolaina, 432.
 Roc de la Calm, 446, 448.
 Rochebrune, 130.
 Rodes, 321-346.

- Roma, 38, 71, 166.
 Romanche, 380.
- Saint Christophe**, 371.
 Salamanca, 236, 274.
 Saliente, 401.
 Sallanches, 123, 132.
 Sans Nom, 373.
 Sant Cugat, 213, 214.
 Sant Genis de Palafolls, 273.
 Sant Jeroni, 31-33.
 Sant Jeroni de la Murtra, 271.
 Sant Joan, 33.
 Sant Joan d'Acre, 323.
 Sant Pere de la Portella, 172.
 Sant Martí de Brufaganya, 410.
 Santa Cecília, 33.
 Santa Coloma de Gramanet, 271.
 Santes Creus, 61, 310, 409, 430, 457.
 Saragossa, 113.
 Sarraera, 409.
 Selva del Camp, 47.
 Senegal, 111.
 Sicília, 87, 88.
 Siete Picos, 206.
 Sília, 113.
 Síria, 71.
 Söller, 82, 306.
- Sonnant, 370.
Taillefer, 370.
 Tancalaporta, 433.
 Tarragona, 46, 72.
 Temple, 373.
 Tibidabo, 211.
 Toro, 408.
 Tràpani, 72.
 Tunis, 71.
 Turquia, 71.
- Uriaje-les-Bains**, 370.
 Ull de Ter, 316, 395.
- Vallès**, 214.
 Vallmoll, 348.
 Vallouise, 374.
 Valls, 347-350, 384, 393.
 Vénéon, 370.
 Venosc, 371.
 Verona, 166.
 Vich, 108.
 Vilaplana, 46, 47.
 Vizille, 370.
- Washington**, 38.
- Xàtiva**, 201-203.
 Xicaco, 73.

INDEX ONOMÀSTIC

- Abadías, Antoni, 115.
 Alazard, Jean, 274, 455.
 Alba, Duc de, 193, 451.
 Almera, Dr. 213-215, 217.
 Altaba, Ricart, 224, 225.
 Amat, Josep, 228.
 Ambrós, Marçal, 6, 9, 17, 37, 169, 44.9
 Andreu, Joan, 224.
 Anglès, Higiní, 167.
 Arche, Ricard, 205.
 Argueta, Manuel, 228.
 Arlaud, Jean, 394.
 Armangué, Carmelita, 226.
 Armangué, Francesca, 226, 230.
 Armangué, Núria, 230.
 Armangué, Pilar, 227, 230,
 Armengol i Bas, J. M., 67, 452.
 Arrieta, Emili, 283.
 Ateneu de Tortosa, 61.
 Audet, Jordi, 67.
- Balaguer**, Victor, 51.
- Badia, Francesc de P., 74.
 Balcells, Lluís, 228.
 Baldelló, Francesc, 74.
 Ballús i Tor, Fra Ramon, 172.
 Bartenbach, Kurt, 225, 230.
 Bataller, J. R., 86.
 Batista i Roca, J. M., 65, 314.
 Beltran i Rózpide, 243.
 Benavent, Joan, 226, 230.
 Benguerel, Xavier, 188.
 Bergnes, A., 458.
 Bertrand, Carles, 228, 230.
 Bertrand, Lluís, 224, 226, 228, 230.
 Blanch, F. de P., 235.
 Blasi i Vallespinosa, F. de P., 17, 38, 73, 113,
 172, 233, 236, 312, 430, 457.
 Bonifàs i Massó, F., 352.
 Bonet, J. M., 67.
 Bonet i Gari, Lluís, 65, 66.
 Borja, Alfons de, 201.
 Borja, Roderic de, 201.
 Bosch, Gimpera, P., 38.

- Boyl, Fra Bernat, 72, 449.
 Broquetas, Mn., 217.
 Brunet, J., 225, 226, 228, 230,
- C**abot, 37, 309.
 Canibell, Eudald, 15, 37.
 Canudas, J., 173.
 Capmany, Aureli, 158.
 Cardona, Joan de, 261.
 Carlet, Comte de, 113, 157, 191, 236, 274, 297.
 Carreras i Candi, F., 237, 264, 304, 385, 450.
 Carselade du Pont, Mn., 460.
 Casacuberta, J. M., 65.
 Casades i Gramatxes, P, 158, 177, 191, 450, 457.
 Cassadó, Montserrat, 158.
 Castells, E., 384.
 Castelltort, R., 225.
 Cavaller, Pere, 61.
 Cazador, Manuel, 67.
 Centre de Lectura de Reus, 47, 60.
 Centre Excursionista Barcelonès, 24.
 C. E. de la Comarca de Bages, 24.
 Centre Excursionista del Vallès, 24.
 Cirera, J., 225, 226.
 Clarasó, N., 226.
 Clot, N., 225.
 Club Alpin Français, 47.
 Club Alpino Español, 47, 203.
 Club Muntanyenc, 24.
 Colom, Cristòfol, 72, 237, 242, 264, 297-300, 312, 314.
 Colom, Ferran, 299.
 Colominas, Josep, 25, 38.
 Collell, Jaume, 108, 311.
 Congrés Geològic Internacional, 173.
 Copons, Fra Huc de, 325.
 Costa, Josep, 228.
 Cuñat, Robert, 227.
- D**anés i Torras, J., 65, 67, 432.
 Danés i Vernedas, Joan, 37.
 Degollada, R., 191.
 Domenech, F., 230.
 Domenech i Montaner, Ll., 177.
 Dulcert, 112.
 Duran, Pilar, 226, 236.
 Duran, Joan, 230.
 Duran i Sanpere, A., 158.
- E**spona, Dom B. M., 25.
 Estasen, J. M., 230.
 Estasen, Lluís, 67, 409, 448.
 Estel, 61.
 Estivill, Salvador, 48.
 Estudi de la Masia Catalana, 62.
 Exposició de la Indústria Hotelera, 365.
- F**allot, Pau, 86.
 Faralt, Jaume, .
 Farnés, Sebastià, 108.
 Fatta, Joan, 61.
 Faura i Sans, M., 83, 177.
 Federation Française du Ski, 39, 222
 Fernandez d'Heredia, J., 323.
 Fernandez Duro, 301.
 Fernandez Navarrete, Marti, 300.
 Fernandez Zabala, Josep, 194.
 Ferrer, F., 225, 226.
 Ferrer, Jaume, 111.
 Fiter i Inglès, Josep, 9.
 Flaquer, Rosend, 458.
 Flavià, Antoni de, 323
 Folch i Girona, I, 169, 224, 451.
 Folch i Torras, Manuel, 12
 Folguera, Francesc, 67.
 Fons, J., 225, 226.
 Fons, E., 225.
 Font, M. Norbert, 177.
 Font de Rubinat, Pau, 60, 62.
 Fontserè, E., 65, 194.
 Forgas, F., 225, 225.
 Frech, Fritz, 178.
 Fuchs, Robert, 437.
 Fundació Concepció Rabell, 63.
- G**abarró, Montserrat, 230.
 Galbany, Carme, 76, 453.
 Galilea, J. M., 205, 224, 230.
 Galmés, Salvador, 71, 449.
 Gallardo i Garriga, A., 66, 169.
 Garcia, Joan, 113.
 Garcia de la Riega, C, 299.
 Garrut, Josep, 457.
 Gausachs, Marcelli, 453, 458.
 Gaza, Alfred, 37, 188.
 Genovart, Manuel, 158.
 Gibert i Roig, Pau, 9.
 Giges, Bartomeu, 111.
 Girona i Cuyàs, Lluís, 193, 451.
 Gomis, Joaquim, 230.
 Griera, Antoni, 65.
 Grup Excursionista Muntanyenc, 61.
 Guasch, E., 225, 228.
 Guilera, Manuel, 226.
 Guilera, Maria D., 230.
 Guilla i Albinyana, J. M., 113, 136, 158, 205, 210, 224, 227, 230, 457.
- H**arris, E., 305.
- I**borra, Antoni, 61.
 Iglesias, Josep, 61.
 Izard, F., 225, 226.
 Izard, Maria, 226.

Jaumandreu, Ignasi, 158.
Javentut Catalana, 276.
Jupiter, Agrupació Excursionista, 187.

Kaiser, Werner, 225.

La Rosa, Maria J., 230.
Las Casas, P., 300, 313.
Leif, 309.
López, Francesc, 228.
Lladós, Dom Gerard, 20.
Llagostera, Lluís, 10.
Llimona, Joan, 23.
Llull, Ramón, 71, 302, 303, 449.

Magre, Pere, 111.
Maier, Roser, 226.
Maimó, A., 226, 230.
Marcet, J., 69, 109, 177, 178, 264, 364, 454.
Mari, Eduard, 67.
Marnet, Lluís, 230.
Martí, Bernabeu, 61.
Martin, Josep, 205.
Martínez, Ramona, 230.
Martorell, Jeroni, 65.
Martorell, Josep, 357.
Martyn, Gilbert King, 237.
Maspons, F. de P., 13, 60, 62, 65, 169, 188, 311
 450, 454.
Maspons i Labrós, 11.
Massó, J., 37.
Massó i Torrents, Jaume, 10.
Matas, Enric, 67.
Matas, Rudolf, 437.
Mateu, Agustí, 189.
Miquel i Planas, Ramón, 75.
Minerva, Centre Excursionista, 437.
Montllor i Pujalt, Joan, 31.
Monturiol, Carme, 158.
Moragas, F. de, 384.
Morant, Rafel, 310.
Morelló, Joaquim, 453.
Mullor, E., 225, 226, 228.
Muntadas, Frederic, 51, 52.
Muntaner, Bernat de, 296.
Navàs, Delfi, 175.
Nicolau d'Olwer, Lluís, 71.

Olivella, Lluís G., 457.
Oliver, Guillem, 108.
Oliveras, Albert, 232.

Pablo, J., 224.
Padrós i Arquint, Ricard, 9.
Parés i Bartra, F. X., 191, 236, 274.
Patxot i Jubert, R., 63, 171, 451.
Pedrals i Moliné, 11.

Peix, Joan, 453.
Pellicer, E., 86.
Peña Zabala, 193.
Peñalara, 47, 203.
Pereña, Alfred, 17.
Picó i Campamar, 11.
Pina, Manuel, 205.
Polino, A., 225.
Puig i Cădafalch, J., 29.
Puntas, Josep, 230.
Punti, Isidre, 67.

Quadrado, Josep M., 51.
Quadras, Maria de, 230.
Quadras, Mercè de, 230.
Queralt i Oliva, J., 191, 384.

Rafel Casanova, C. E., 76.
Reparaz, Gonçal de, 111, 273, 278, 312, 398, 449.
Ribas i Vallespinosa, Eusebi, 360, 393.
Richard, Pierre, 371.
Riera, Rafael, 227.
Riera i Punti, 188.
Rifà, Isabel, 230.
Rifà, Maria, 230.
Rodon, Francesc, 227.
Roig i Font, Joan, 38, 73, 107, 113, 158, 346.
Rubió i Lluch, A., 11.
Rubió i Ors, J., 305.
Ruiz i Porta, Joan, 9, 60, 61, 460.

Sabadell, Centre Excursionista, 24.
Sacosta, Raimond, 323, 324.
Sagalà, F., 225.
Sanpere i Miquel, S., 163.
Santamaria, Joan, 61.
Sagarra, Ferran de, 271.
Sagrera, Pau, 227.
Sanchez, Gabriel, 298.
Santangel, Lluís de, 298.
Sarthou i Carreres, Carles, 60, 203.
Sclafani, Mateu, 94.
Segalà, F., 226.
Segarra, Ignasi, 176.
Selvanini, H., 260.
Sempre Amics, 114.
Serra, S., 225.
Serra i Boldú, Valeri, 73.
Serra i Pagés, R., 65, 309, 314.
Serra i Postius, Pere, 243.
Serra i Rafols, Elies, 110, 449.
Soler i Vilabella, Ramón, 33.
Sugrañes, Domènec, 47.
Sunyol, Dom Gregori M. 24, 72, 449.

Tell, Maria, 67.

Thomas, Jean, 236, 274, 455.

Toda, Eduard, 62.

Torner, Jacinta, 158.

Torras, César A., 11.

Torras, Vda., 66.

Trinxet, E., 225.

Turc, Pierre, 471.

Tusquets, 37

Ubach, Dom Bonaventura, 27.

Ubach i Vinyeta, 11.

Ulloa, Lluís, 237, 242, 298, 299, 301, 314, 449

Urgoiti, R., 225.

Valers, Francesc, 111.

Vallmitjana, A., 205, 224, 228, 230.

Vallseca, Gabriel de, 112.

Vespucci, Amerigo, 112.

Vidal, Lluís M., 11.

Vila, Jofre, 224, 228.

Vila, Pau, 69, 264-270, 459

Vila i Abadal, Lluís, 67.

Vilaró, Xavier, 225, 226, 228.

Vilaseca, Emili, 191.

Viladestes, Macià de, 112.

Vintró, Juli, 76, 453.

Vives, P., 225.

Wintsch, Gustau, 224.

Xicart, Joan, 453, 458.

Xicart, Carme, 230.

Zarn, A., 121, 132.